

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXIII

Maig del 1999

N.º 89

ARTUR CARBONELL, UN HOME DE TEATRE (2)

II. MADURESA

Maria Lluïsa Marsal

Aquesta segona etapa de la vida per al teatre d'Artur Carbonell s'inicia el 1940 com a professor a la secció d'escenografia a l'"Instituto del Teatro", aquella institució barcelonina hereva de l'"Escola d'Art Dramàtic" fundada el 1913 per Adrià Gual dins de l'aventura de renovació cultural del Noucentisme.

La inestabilitat política dels anys trenta i els de després de la Guerra Civil van repercutir, com és lògic, en les activitats culturals, en una trajectòria marcada per la inconsistència, fins arribar a la clausura de la institució el gener de 1939. Però el novembre del mateix any va ser nomenat director Guillermo Díaz-Plaja -director que hi durà més de trenta anys- i l'Institut reprengué les seves activitats el gener de 1940. Díaz-Plaja recupera per a l'entitat Josep Mestres Cabanes, professor de perspectiva i escenografia des del 1936 i Marta Grau, professora de declamació des del 1935. Artur Carbonell s'incorpora com a professor a l'Institut el 1941, a la secció d'escenografia i dibuix i el 1952 és nomenat sots-director, tasca que compagina amb les classes de dibuix i realització escènica. Les pràctiques escèniques dels alumnes, molt sovint públiques, garantien la presència de l'Institut en la vida cultural barcelonina. Eren recomanades habitualment a Marta Grau, que en dirigia el muntatge i la interpretació i a Artur Carbonell, que en dirigia la presentació escènica.

Des de la primera sessió, quedà fixada una orientació que es mantindria durant molts anys, caracteritzada per una dependència absoluta del teatre castellà, clàssic i contemporani, sempre que fos una exaltació dels valors històrics, culturals i morals que formaven part de la retòrica del règim. El teatre estranger i els autors castellans suspectes tardarien força a ser considerats aptes per a l'aprenentatge dels alumnes. A partir del 1950, el panorama canvia perceptiblement i comença a aparèixer amb una certa regularitat el teatre estranger que,

d'altra banda, era representat per les companyies professionals. Un indicatiu d'aquest canvi d'orientació és l'obra triada per al final del curs 1954-1955: "La zapatera prodigiosa", de García Lorca. Paral·lelament, també apareixen les primeres pràctiques en català d'autors com Àngel Guimerà, Josep Mª de Sagarra i Joan Maragall. Tanmateix, aquesta tímida obertura es manté absolutament al marge del nou teatre castellà del moment, crític i realista, dels autors catalans contemporanis o de les noves tendències dramàtiques europees i americanes. "Historia de una escalera", de Bucro Vallejo data del 1949 i "En la ardiente oscuridad", del 1950, però Bucro Vallejo, que és l'autor més representatiu d'aquest corrent innovador, és a l'Institut el gran absent.

Pel que fa a les conferències sobre teatre organitzades per la entitat, Artur Carbonell parlà en la inauguració del curs 1947-1948 sobre "Los orientadores de la escena europea contemporánea", rememorant el seu viatge a París on freqüentà els mestres de l'escenografia més avançada: Craig, Copeau, Rheinardt i Gaston Baty. Ramon Planes dissertà sobre el teatre de Jean Giraudot. La vocació europeïsta dels dos il·lustres sitgetans era ben palesa.

El 1941, Marta Grau i Artur Carbonell creen, independentment de l'Institut, el "Teatro de Arte" que inicia la seva trajectòria amb la representació de "La discreta enamorada", de Lope de Vega, al Teatre Barcelona, dintre dels cànons que recomanaven una atenció prioritària als clàssics castellans, en aquest cas d'una vàlua indiscutible pel que fa a les agudeses verbals i a l'agilitat de la trama argumental, pletòrica de pensaments subtils.

Amb alguna incursió en altres gèneres teatrals, com el "paso" o entremès còmic d'autors castellans del segle XVI, entre 1940 i 1960 es pot dir que va predo-

minar en el teatre conreat per l'Institut i pel "Teatro de Arte" el gènere religiós o autosacramentals, en general de gran espectacularitat i una molt rica escenografia. No obstant això, Marta Grau i Artur Carbonell es van esforçar, a partir del 1942, a presentar obres estrangeres, la primera de les quals fou "La comedia de la felicidad", d'Evreinoff, en versió castellana d'Azorín, obra de grans dificultats interpretatives i que havia estat representada amb èxit als millors teatres del món, aquells que eren considerats com a capdavanters d'obres avantguardistes de qualitat indiscutible, com l'"Atelier" de París i el "Guild" de Nova York. Però no totes les crítiques de l'època eren favorables a aquest teatre modern que venia de fora. Deia el crític José Mª Junyent: "Se trata de obras de tipo desconcertante, entrevesadas de filosóficas. El teatro de Pirandello es auténtico ejemplo de ello. Pero en esta adaptación de Azorín no vemos en ningún aparte elevación de pensamiento, atisbo de fantasía, calor de humanidad. Confesamos nuestra desilusión ante una obra que no tiene de interesante más que su pomposo título."

I pel que fa a l'obra "El tiempo es un sueño", de Lenormand, representada el 1946, prototipus en el teatre de la influència de Freud en l'estudi dels caràcters i estrenada amb un gran triomf per a la companyia de Georges Pitoëff a Ginebra, diu el mateix agut crític: "El sueño, en su interpretación freudiana, actúa de único e invisible protagonista. Arrastra a los personajes del drama hasta su propio mundo caótico y brumoso. Un estudio psicoanalítico de obsesiones fatalistas. Ello significa penetrar en las regiones infectas de lo morboso i es precisamente en este punto cuando moralmente rechazamos por su anticatolicidad y desprecio a las leyes divinas la línea fundamental del tema."

L'obra de Massimo Bontempelli "Nuestra diosa", representada al Teatre Barcelona el 1943, i que forma part d'un teatre que arriba a un lirisme delirant i a formes surrealistes anunciadores del teatre de l'absurd posterior va suscitar el següent comentari del crític Julio Coll: "En "Nuestra diosa" la inmoralidad toma un aspecto de vodevil intranscendente, uniendo a la acción central de la comedia un amor de ínfima calidad. Para nuestra moral católica la obra pierde incluso su valor divertido, única razón que podía justificar la razón de haber sido escrita." El senyor Coll no havia entès res.

Però la glossa més agra va ser la d'un crític que signa amb pseudònim perquè no fos cas que la posteritat el valorés i que, amb ocasió de la representació de "Seis personajes en busca de autor", del premi Nobel, Luigi Pirandello, diu així: "Estos seis personajes, traídos al mundo por un autor que luego los dejó sin terminar, parecen padecer un ligero desorden mental que los hiciera ir en pos de un curso anormal de la vida. Sin embargo, debemos mirarlos como símbolos de las

dudas que torturan la mente de Pirandello, dudas que derivan de su profunda meditación sobre los filósofos, desde Kant a Einstein."

Per tant, els culpables d'aquell teatre "anormal" eren Kant i Einstein, que no s'han de llegir si es vol tenir una ment sana. Per sort, no tots els comentaris eren d'aquesta mena i la crítica va dir també que "Artur Carbonell era l'animador dels escassos intents de teatre modern que s'havien pogut veure darrerament i que el "Teatro de Arte", que ell dirigia junt amb Marta Grau, estava obert a tots els corrents del teatre que tinguessin una qualitat i una dignitat o suposessin una ambició artística de sentit renovador i selectiu."

Carbonell no oblida els clàssics de la tradició hel·lènica, origen excel·lent del teatre, i la màgia de les llengües mitològiques. Aquella primera obra que dirigí el 1930 "Orfeu", era una adaptació moderna d'un mite grec. "Eco y Narciso", diverses vegades presentada i dirigida per Artur Carbonell és una comèdia mitològica de Calderón. "Èdip rei", la tragèdia considerada l'obra mestra de Sòfocles, va ser representada el 1948 al Teatre Comèdia amb una acurada escenografia d'Artur Carbonell. "Medea", d'Eurípides, va ser la tragèdia grega més vegades presentada per l'artista sitgetà, que trobà en Aurora Bautista una intèrpret idònia el 1945. També va ser interpretada per Maria Rosa Serra al Teatre Prado l'any 1954, amb motiu de les noces de platí de l'entitat. I aquell mateix any, "Medea" fou l'inici de la carrera brillant d'una gran actriu tràgica, precisament al Teatre Grec, Núria Espert, que havia estat alumna de l'Institut del Teatre. Eurípides va introduir un gran canvi en l'escena grega, va substituir l'antiga fatalitat del destí, com a disseny inexorable dels déus, per la fatalitat de les passions humanes. Per això, l'actriu protagonista podia mostrar tota la vehemència i la passió del seu temperament en un paper de gran exigència interpretativa. Dintre dels cànons més purs que defineixen la tragèdia, "Medea" opera una catarsi per mitjà de la pietat i el terror que susciten en l'espectador.

Entre els grans clàssics posteriors, Artur Carbonell no oblida Vittorio Alfieri, el gran dramaturg del neoclassicisme italià del segle XVIII, del qual es representà diverses vegades la tragèdia "Mirra", traduïda per Manuel de Cabanyes, ni, òbviament, l'obra mestra de tots els temps, "Hamlet", un dels millors personatges-símbol shakespeareans.

Però, com que no tot a la vida poden ser tragèdies, Artur Carbonell, que era un home polifacètic i que tenia de l'art una visió múltiple i diversa, semblant a aquelles obres literàries que presenten lectures distintes, a partir de l'any 1942 va oferir al públic sitgetà el seu primer espectacle de varietés amb el nom de "Sitges sonríe", el qual, en la mesura que s'anava con-

solidant, any rere any, canvià el nom per "Sitges rie" o pel més genèric de "Variatés 1900-1925" i es va presentar també a Barcelona, si mal no recordo, l'any 1955.

La seva visió del decadentisme finisecular i de començament de segle es caracteritzava pel refinat esteticisme d'uns elements nostàlgics que es concretaren en una evocació del cuplet, sense arribar mai a la caricatura o a la paròdia i sí més aviat a la creació d'un ambient i d'una atmosfera per l'acurada selecció musical, el disseny de figurins i la creació de decorats. Les cupletistes, totes conegudes, són noms que han quedat per sempre en la memòria d'aquells que les van veure actuar: Mercè Sanabre, Anita Julian, Consol i Loli Borrell, Dora Santacreu, Fina Blanc, Maruja i Núria Freixa, Maria Rosa Serra i d'altres.

L'any 1945, Carbonell presentà "Tres escenas de amor", en una exaltació romàntica del sentiment amorós. Maruja Freixa, Núria Danés i Mª Rosa Serra van interpretar amb gràcia i delicadesa Julieta, donya Inés i Margarida Gautier respectivament. L'amant de totes tres heroïnes era el mateix. Vull dir que Josep Mirabent Magrans es va apropiat del paper dels tres mítics enamorats, Romeo, don Juan i Armand. Tot un rècord de capacitat amatòria.

Un comentari a part mereix el teatre religiós que havia conegut un auge extraordinari a l'edat mitjana i que al Segle d'Or de la literatura castellana té autors com Lope de Vega i Calderón de la Barca, l'obra del qual representa la idealització de la Contrareforma. L'obra més vegades representada pels actors dirigits per Artur Carbonell fou l'autosacramental "El gran teatro del mundo" amb motiu de les celebracions religioses de tot tipus, congressos diocesans i inauguracions de centres i congregacions catòliques. El colofó més esplendorós fou la sessió celebrada el maig de 1952, amb motiu del Congrés Eucarístic Internacional de Barcelona, al saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat, aleshores anomenat "Palacio de la Diputación", amb la participació de la Coral Sant Jordi, davant de totes les autoritats civils, militars i religioses imaginables.

Altres obres de marcat significat religiós foren "Asesinato en la catedral", del poeta anglès i premi Nobel, T. S. Elliot, presentada amb l'afegit d'"El gloriosa martirio del arzobispo Tomás Beckett, hoy Santo Tomás de Cantorbery", seguien "La hidalga del valle", un altre autosacramental, també de Calderón, "Auto de los dones que envió Adán a Nuestra Señora de San Lázaro", "El hospital de los locos", autosacramental de José de Valdivieso, "El pozo amarillo, milagro en un acto", "La cena del rey Baltasar", de Calderón, en commemoració del primer aniversari del Congrés Eucarístic, "El pleito matrimonial del cuerpo y el

alma" i un nombre indeterminat d'obres amb aquest mateix motiu temàtic, compendi del teatre religiós espanyol representat des de l'edat mitjana. Cal dir que Artur Carbonell assolí una gran pràctica en la presentació (decorats i figurins), direcció i escenografia d'aquests espectacles i també, com és lògic, un gran prestigi. Els comentaris de la crítica es podrien resumir en l'exaltació de l'"atmosfera expectante i religiosa en medio de la cual se desarrollaba el drama de los abismos del hombre que la potencia divina elevaba a las esferas de la luz como en una fiesta mayor del espíritu. De ahí su inmortalidad". I es ressaltava el mèrit d'Artur Carbonell en aquests esdeveniments d'"alta calidad artística y religiosa, fundidos en sesiones enaltecedoras del espíritu cristiano." La crítica de l'època destacava, en general, el triomf de l'espiritualidad d'aquesta dramaturgia sobre el teatre modern, absolutament buit d'inspiració religiosa.

Amb les obres d'avantguarda dels seus inicis com a director als anys trenta, amb un tipus de teatre més convencional anys després en una Barcelona esquiva, sumisa i despersonalitzada, on no es tractava de fer agosarades innovacions, de cercar nous corrents contestataris, sinó d'arrecerar-se en el món dels clàssics o el drama històric, amb les comèdies de caràcters dels anys cinquanta i també amb l'espectacularitat dels autosacramentals, Artur Carbonell va contribuir a mantenir viva, no solament la flama eucarística, sinó aquella altra flama que havien encès fa més de dos mil anys Èsquil, Sòfocles i Eurípides a l'antiga Grècia, per honorar la musa Talia de la comèdia, aquella musa que portava una màscara a la mà dreta i una corona d'heura.

A la mateixa època, Bertolt Brecht, autor cabdal en la història de la renovació de l'espectacle escènic, irrompia abassegador i audaç en els escenaris europeus i intentava de desvetllar la capacitat raonadora de l'espectador. Eugène Ionesco i Samuel Beckett iniciaven el teatre de l'absurd que s'interroga sobre el sentit de la vida humana en el món contemporani de la postguerra mundial. Jean Paul Sartre estrenava obres de teatre existencialistes, com "Les mosques" i "Les mans brutes", que tractaven del compromís polític social que salva els homes del buit i de l'absurditat del món. Albert Camus plantejava a "Els justos" i "Estat de setge" la lluita entre la consciència individual i el deure moral d'una acció col·lectiva basada en la solidaritat humana i Jean Vilar, director del "Théâtre National Populaire", inaugurava la primera sessió del Festival d'Avinyó. Era una altra visió d'aquella mateixa flama de què parlàvem abans.

Per al seu homenatge l'any 1955, amb motiu de les seves noces d'argent amb el teatre, Artur Carbonell va elegir l'obra "El círculo de tiza", de l'autor xinès del

segle XIII. Li Hsing-Tao, que es representà al Teatre Romea de Barcelona. "Un fruit delicat de la producció escènica medieval que oscil·la entre la tendresa i el patetisme, amb la sonoritat d'un quartet de corda i una litografia d'imatge xinesa perfectament traçada, a la qual no és aliena l'acurada sumptuositat dels decorats i els vestits dissenyats pel propi homenatjat", segons la crònica apareguda a l'Eco de Sitges de la mà de Salvador Soler i Forment al seu espai "Destellos".

Entre els papers personals d'Artur Carbonell figuren fotografies dels artistes de més renom de l'època, que li testimonien la seva simpatia i el seu agraïment. La llista de noms seria llarga i exhaustiva. Citem només Guillermo Marín, Adolfo Marsillach, Alejandro Ulloa, Lola Membrives, Carlos Lemos, Marta Sataolalla, Aurora Bautista, Eduardo Marquina, José Mª Pemán, Carmen Amaya i un jove i guapíssim Paco Rabal. Fins i tot n'hi ha una de Josephine Baker de l'any 1948 i, del mateix any, una altra dedicada de la famosa Mistinguett que mostra les seves famoses i valuoses cames. Ah! i una de Carmen de Lirio: tota una concessió a la frivolitat.

La de Mercè Sanabre és per a nosaltres la més entranyable i diu així: "Com a record d'unes hores dolces i amargues que, atrets pel nostre gran amor al teatre, hem corregut junts al llarg de la nostra vida". En una seva carpeta, el retrat d'una Greta Garbo fascinant -aquesta no està dedicada- i el de Maria Callas en la seva interpretació de l'òpera "Medea", que tampoc no està dedicada: un homenatge íntim de l'Artur al geni i la bellesa femenina. I un retall de diari curiós i significatiu: una fotografia d'un nen corrent rere un globus. Una escena d'aquella pel·lícula tendra, deliciosa i poè-

tica que es deia "El globo rojo", a la qual Artur Carbonell no devia haver estat indiferent.

En aquest petit homenatge a la figura d'Artur Carbonell, hem de destacar un aspecte molt definidor de la seva personalitat: el seu tarannà discret, d'encalmada cordialitat, aliè a qualsevol gest d'impaciència, de crispació o de petulància. En ell es fa evident que el rigor i l'exigència no estan renyits amb l'afabilitat i el caliu humà. No hem d'oblidar la serenor de la seva mirada clara i lúcida.

La seva passió pel teatre, un art en el qual l'Artur deixà l'empremta de la seva fina sensibilitat i de la seva imaginació creativa, es remunta a la seva adolescència quan molt jove, construïa teatrins o organitzava sessions de recitació i de ballets populars, amb participants tan joves com ell, al celler de casa seva, al carrer de l'Illa de Cuba, un edifici modernista, elegant i sobri, amb un jardí al darrere que s'endevina més que no es veu, a través la porta lateral de ferro verd on antany hi havia tarongers i pruners. És un privilegi néixer, viure i morir a la mateixa casa. És com si es preservés millor la pròpia identitat. "Els vells jardins guarden secrets antics", deia Mercè Rodoreda. Potser els murmuris d'aquells riures i d'aquelles cançons que el temps va esvaïr.

La seva fou una vida de plenitud. De ben segur que no va morir un home íntimament solitari, sinó acompanyat per aquell món màgic de pinzellades brillants, per aquells personatges de ficció amb els quals ell havia dialogat al llarg de tants anys: Narciso, Medea, Eurídice, Orfeu... tenien per a l'Artur Carbonell autèntica "veu humana".

CATALANS A LES COSTES ONUBENSES EN ELS SEGLES XVIII I XIX. LA PARTICIPACIÓ DE SITGES (V)

David Jou i Andreu

Referències documentals sobre la presència de catalans, l'Arxiu d'Isla Cristina.¹⁵

Entre altre documentació existent a l'arxiu històric municipal d'Isla Cristina, en relació a la presència catalana, és de destacar el "*Padrón General de la Isla de la Higuera*" del 1824. Amb les dades d'aquest document s'ha pogut fer la següent classificació dels 1354 habitants segons els llocs de naixement o procedència:

Nascuts a Sitges	43
Nascuts a Mataró	27
Nascuts a altres punts de Catalunya	17
Nascuts a València	7
Nascuts a Portugal	113
Nascuts a Ayamonte	146
Nascuts a la Higuera	478
Nascuts a altres punts diversos	<u>523</u>

TOTAL 1.354

La major part dels sitgetans que es trobaven a la Higuera l'any 1824, eren boters i "traficantes de salados". No hi trobem mariners, ni pescadors, ni molt menys agricultors.

Aquesta activitat de "traficantes de salados", en definitiva, va ésser la que va donar lloc al naixement i creixement de la Real Isla de la Higuera, i creiem que aquesta activitat va ésser el veritable motor de la població fins fa pocs anys. Per a portar-la a terme necessitaven la primera matèria, la sardina. Aquesta necessitat va ésser el motiu d'atracció, vers el nou poblament, de molts pescadors de les veïnes poblacions d'Aiamonte, Castro Marim, Vilarreal, etc. Aquesta possibilitat de vendre va fer que els pescadors, mica en mica, s'instal·lessin al voltant del traficants. Els traficants compraven la sal i "beneficiaban" la sardina i tonyina en els seus propis magatzems, salant-la i premsant-la. Finalment la venien i exportaven a tota la costa del Mediterrani. Per a la venda i transport era imprescindible comptar amb les botes i els "cascos" per assegurar la bona conservació i la facilitat del transport. La fabricació d'aquests envasos exigia la presència de boters, que fou l'altre activitat a què es dedicaren els sitgetans.

Del ja esmentat "Padrón General de la Higuera" del 1824, s'ha extret la següent relació de "traficantes de salados" i de boters on es pot comprovar que una proporció molt important d'ells, correspon a sitgetans o

Cristòfol Romeu (Sitges)
 Miquel Mirabent (Higuera)
 Ignasi Casulleras (Valls)
 Joan Zarandieta (Aiamonte)
 Pere Mirabent (Higuera)
 Antoni Pasqual (Sitges)
 Pere Domènech (Sitges)
 Agustí Cabot (Vila Real de Sto. Antonio)
 Josep Rosselló (Higuera)
 Francisco Valenzuela (Aiamonte)
 Pere Grau (Reus)
 Fidel Cavet (Mataró)
 Juan Pérez (Aiamonte)
 Manuel Cabot (Vila Real de Sto. Antonio)
 Pere Milà (Sitges)
 Joan Bogarín (Higuera)
 Vicenç Graupera (Llavaneres)
 Andreu Virella (Sitges)

Així doncs, pot veure's que dels 29 traficants de pesca salada empadronats a La Higuera, 11 són nascuts a Sitges i 5 són fills de sitgetans, quantitat que representa un 55.17 % del total. Pot afegir-se encara, que a Ignasi Casulleras se'l veu freqüentment per Sitges i consta com a veí de la vila en els passaports de sortida cap a La Higuera. Finalment es pot assenyalar també que prop del 80% de la totalitat de traficants són catalans i fills de catalans.

Finques	total	Sitges	%	Mataró	%	Altres	%	Suma	%
Cases	93	9	9.6	22	23.6	2	2.1	33	35.4
Magatzems	42	15	35.0	10	23.8	4	9.5	29	69.0
Casa-magatzem	3	1	33.3	-	-	-	-	1	33.3
Barraques	96	2	2.0	9	9.3	2	2.0	13	13.5
Portals	5	2	40.0	1	20.0	-	-	3	60.0

fills de sitgetans i que gairebé la totalitat són catalans

Relació de traficants de pesca salada, segons el Padrón General de la Higuera de 1824, indicant el lloc de naixement.

Pelegrí Virella (Sitges)
 Antoni Mirabent (Higuera)
 Antoni Parés (Sitges)
 Josep Soler (Sitges)
 Joan Milà (Sitges)
 Joan Mirabent (Higuera)
 Manuel Zarandieta (Aiamonte)
 Bartomeu Soler (Sitges)
 Josep Carbonell (Sitges)
 Josep Milà (Aiamonte)
 Josep Bogarín (Castro Marim)

Relació de boters segons el Padró del 1824.

Pau Salomó (Benidorm)
 Pere Nolla (Reus)
 Isidre Horta (Arenys de Mar)
 Joan Camps (Sitges)
 Manuel de los Santos (Higuera)
 Joan Folch (Vila Real de Santo Antonio)
 Pau Bras (Mataró)
 Agustí Soler (Sitges)
 Josep Flores (Vila Real de Sto. Antonio)
 Jaume Torrents (Reus)
 Cristòfol Vidal (Sitges)
 Ventura Vidal (Redondela)
 Lluís Josep Serra (Mataró)

Per tant, dels 14 boters empadronats, 4 són nascuts a Sitges i 2 són fills de sitgetans, el 42.8% del total. Cal també remarcar que el 78.5% de la totalitat són catalans o fills de catalans.

Una altra activitat que pot considerar-se d'una manera o altra, destacada en la vida econòmica de la població és el capítol de comerciants, encara que no podem donar raó de les característiques que distingien els comerciants dels traficants de pesca salada.

Relació de comerciants, segons el Padró del 1824.

Manuel Casanova (Mataró)
 Jaume Llavina (Mataró)
 Salvador Casanova (Mataró)
 Isidre Prats Puig (Sitges)
 Jaume Casanova (Mataró)
 Manuel Miravent (Higuerita)
 Cristòfol Català (Sitges)

De la mateixa manera es pot veure que dels set comerciants existents, tres són de Sitges o fills de sitgetans, un 42.8%. La resta de Mataró.

El pes específic dels sitgetans d'acord amb les dades que ens proporciona el Padró del 1824, tan sols permet calibrar-lo segons les seves activitats, els seus oficis. Per valorar la seva projecció econòmica cal recórrer a altres documents de la vida històrica d'Isla Cristina. En el document titulat "*Matrícula de los edificios existentes en este Pueblo de la Higuerita y su término, con expres-*

Pot destacar-se d'aquesta anàlisi que el percentatge de cases, i molí especialment de barraques o "*chozas*" propietat de sitgetans, no és gaire important, i en canvi és considerable el nombre de magatzems i de portals o patis. Els magatzems, peces essencials per a portar a terme la indústria de la pesca salada, eren l'instrument indispensable dels traficants de pesca salada i la raó del naixement de la pròpia Higuerita. En canvi la presència intermitent i periòdica dels traficants de Sitges, sols, sense família, justifica l'índex tan reduït de cases o barraques que posseeixen. La notable proporció de portals o patis potser podria justificar-se per la previsió d'ampliar el nombre de magatzems o bé per a negociar o especular en el moment oportú. És probable que observacions semblants podrien fer-se en relació amb la resta de propietaris en funció dels diferents percentatges.

L'any 1818, l'administració local de la Higuerita preparà una relació de valors per finques i negocis existents a la població, amb el propòsit de deduir-ne les corresponents contribucions. El valor total d'aquests conceptes suma 213.400 "*reales de vellón*", d'aquest total, 81.290 "*reales*" corresponen a finques o negocis propietat de sitgetans o fills de sitgetans. El percentatge sobre la suma total és d'un 38.19 %.

Mitjançant les dades extretes de l'esmentada valoració de finques i negocis s'ha conformat una distribució classificada per propietaris de procedència catalana, valorada, d'acord amb l'original, en rals de billó:

	Total de la relació	Sitges	%	Mataró	%	Altres	%
Per finques	76.820	27.710	36.0	24.210	31.6	9.450	12.3
Per negocis	126.660	52.280	41.1	25.800	20.3	13.450	10.6
Total	213.400	81.490	38.2	51.610	24.1	23.140	10.8

sión del valor en renta de cada uno de ellos etc. cuya Matrícula se forma por el Ayuntamiento Constitucionals del Referido Pueblo", es presenta la relació de finques i propietats de l'any 1821. Amb aquestes dades s'ha pogut configurar la distribució dels diferents immobles classificant els propietaris segons la procedència o lloc de naixement, limitant aquesta última circumstància als propietaris de Sitges, Mataró i altres indrets de Catalunya, la suma dels quals permet conèixer la proporció catalana sobre el total de la propietat.

Pot afegir-se, al mateix temps, que l'Ajuntament de la Higuerita, per a realitzar l'esmentada "*Matrícula*", designà una comissió de sis perits, quatre del veïnat i dos de "*transeuntes*". Entre els primers es troben Joan Milà i Pelegrí Virella, tots dos de Sitges, i dels "*transeuntes*" Cristòfol Català i Josep Francesc Carbonell, també de Sitges:

Llegint aquesta relació es podria destacar entre altres dades que, a part de l'aportació sitgetana, la suma de valors per finques que corresponen als tres grups de procedència catalana equival a 61.370 rals de billó, que representa el 79.8% del total. De la mateixa manera pot dir-se del capítol de negocis que sumen 91.530 rals equivalents al 72.2% dels que es realitzaven a la població.

Apèndix número 1

Relació de viatges realitzats per embarcacions sitgetanes a les "costas de Andalucía, costas de España y Cádiz" segons les dades documentals dels anys 1752, 53, 55, 56, 57, 58 i 1759 existents a l'Arxiu històric de Sitges.

Any 1752 (sortides de Sitges)

28 juny	Josep Pagueras	barco	<i>Sn. Fco. Javier</i>	40 tons.	Cadis
4 agost	Joan Romeu	canari	<i>Virgen del Rosario</i>	12 "	costes Esp.
9 agost	Magí Masó	tartana	<i>Almas del Purgatorio</i>	20 "	id.
10 agost	Josep Puig (Poll)	llondro	<i>Vgen. del Buenayre</i>	28 "	id.
7 agost	Pere Sardà	canari	<i>Vgen. del Carmelo</i>	20 "	id.
20 agost	Cristòfol Casañes	canari	<i>Sn. Christoval</i>	12 "	id.
21 agost	Bartomeu Camps	llondro	<i>Vgen. del Rosario</i>	28 "	id.
22 agost	Joan Benaprès	llondro	<i>Sn. Juan Bautista</i>	40 "	id.
28 agost	Rafel Font	canari	<i>San Rafael</i>	28 "	id.
5 setbre.	Josep Llopis	llondro	<i>Sn. Joseph y Ntra. Sra. de Monserrate</i>	28 "	Cadis
13 octubre	Salvador Masó	llondro	<i>Sto. Christo</i>	48 "	id.
13 octubre	Joan Aldibert	canari	<i>Vgen. del Rosario</i>	28 "	id.
13 octubre	Magí Vidal	llondro	<i>Vgen. Concepción</i>	40 "	id.
28 octubre	Joan Batlle	llondro	<i>San Sebastián</i>	48 "	id.
8 octubre	Josep Dor	llondro	<i>San Christoval</i>	28 "	id.
8 novbre.	Pere Bis	llondro	<i>Purísima Concepción</i>	50 "	id.
14 novbre.	Cristòfol Batlle	llondro	<i>Na. Sra. Misericordia</i>	28 "	id.
27 novbre.	Josep Sariol	llondro	<i>Na. Sra. de la Piedad</i>	30 "	id.
27 novbre.	Josep Anton Vidal	canari	<i>Purísima Concepción</i>	20 "	id.
11 desbre.	Josep Soler	canari	<i>San Antonio</i>	12 "	id.

Any 1753 (sortides de Sitges)

3 abril	Joan Batlle	llondro	<i>San Sebastián</i>	48 tons	Cadis
23 abril	Llorenç Masó	llondro	<i>San Buenaventura</i>	28 "	id.

Any 1755 (sortides de Sitges)

5 gener	Antoni Vidal	canari	<i>Psima. Concepción</i>	20 tons	Costes Esp.
15 gener	Salvador Masó	llondro	<i>Sto Cristo del Grao</i>	40 "	id.
15 gener	Joan Puig	llondro	<i>Sn. Juan Baptista</i>	900 quint	id.
15 gener	Josep Puig	llondro	<i>Sto. Cristo Calvario</i>	28 tons	id.
22 gener	Josep Pasqual	llondro	<i>San Antonio</i>	40 "	id.
23 gener	Joan Aldibert	canari	<i>Vgen. del Rosario</i>	28 "	id.
17 febrer	Rafael Font	llondro	<i>San Rafael</i>	28 "	Costes Andalusia
17 febrer	Pere Cerdà	canari	<i>Vgen. del Carmen</i>	15 "	id.
17 febrer	Josep Dor	llondro	<i>San Christoval</i>	40 "	id.
5 març	Joan Benaprès Matalí	llondro	<i>S. Juan y N. S^a Merced</i>	30 "	Costes Espanya
12 març	Daniel Robert menor.	llondro	<i>Sto. Christo del Grao</i>	40 "	id.
9 abril	Josep Pagueras	llondro	<i>San Fco. Xavier</i>	40 "	Costes Andalusia
9 abril	Pere Bis	llondro	<i>Vgen. de la Concepcion</i>	30 "	id.
9 abril	Francesc Fàbregas	canari	<i>Nra. Sra. Misericordia</i>	300 qq.	Costes Espanya
15 abril	Cristòfol Vidal	canari	<i>San Joseph</i>	5 tons	id.

Any 1756 (Sortides de Sitges)

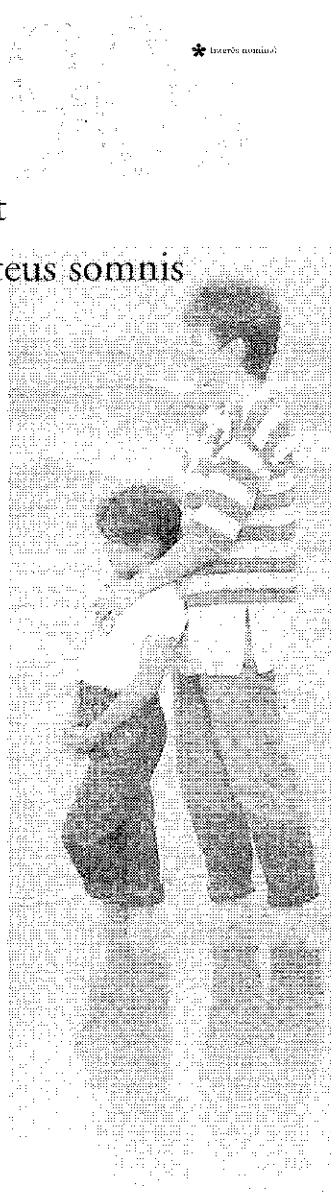
7 gener	Agustí Carbonell	llondro	<i>Virgen del Remedio</i>	40 tons	Costes Andalusia
18 gener	Josep Soler	llondro	<i>San Joseph</i>	20 "	id.
12 febrer	Joan Puig	llondro	<i>San Juan Bautista</i>	28 "	id.
13 febrer	Salvador Pagueras	llondro	<i>San Joseph</i>	28 "	id.
17 febrer	Rafel Font	llondro	<i>San Rafael</i>	28 "	id.

PRÉSTEC PERSONAL

* Interès nominal

I fes realitat
els teus somnis

Vine a
Caixa Penedès
i gaudeix a l'instant
del préstec personal
amb el millor
finançament
i les millors condicions
del mercat

* Interès nominal 5,90%. Exemple per a 1 milió de ptes. a 6 anys: 16.526 ptes. TAE 6,70% amb comissió d'obertura. Tipus d'interès mínim que es pot aconseguir en funció de la vinculació del client.

Caixa 019

Caixa Penedès